

Veilig werken ZZZP'er onder druk

Om ervoor te zorgen dat de Nederlandse werknemer veilig zijn werk kan uitvoeren, hebben we arbowetgeving. Mocht de werknemer onverhoopt toch gewond raken op de werkvloer, dan zijn er aansprakelijkheidsclaims, verplichte loondoorbetaling bij ziekte en eventueel een WIA-uitkering. Een zelfstandig ondernemer kan niet op deze vormen van inkomensbescherming rekenen. Veilig werken is voor de zelfstandige daarom minimaal zo belangrijk als voor de werknemer. Maar geldt voor hem ook de beschermende werking van de arbowetgeving?

Het aantal zelfstandigen is de afgelopen jaren flink gestegen. Voor een groot deel wordt deze stijging veroorzaakt door een toenemend aantal Zelfstandigen Zonder Personeel (ZZP'ers). Als het gaat om veilig werken, dan zit de regelgeving voor werkgevers en ZZP'ers verschillend in elkaar. Het belangrijkste verschil is dat de werkgever zorgt voor zijn personeel en dat de ZZP'er zorgt voor zichzelf.

Arbowetgeving

De arbowetgeving heeft als doel om werknemers te beschermen tegen de risico's die zij op de werkvloer lopen. De rol van de werkgever daarbij is dat hij of zij ervoor zorgt dat er veilig en gezond gewerkt kan worden. Nu is de Zelfstandige Zonder Personeel werkgever noch werknemer. In de Arbowet zien we dan ook onderscheid in regelingen ten aanzien van de werkgever, werknemer en ZZP'er. De werknemer werkt onder gezag van zijn werkgever. De werkgever van de ZZP'er is zijn opdrachtgever, maar een gezagsverhouding ontbreekt daarbij dikwijls.

Is er wel een gezagsverhouding, dan behandelt de Arbowet de zelfstandige als gewone werknemer. Een Verklaring Arbeidsrelatie (VAR) is een handig instrument om te beoordelen of de zelfstandige ook echt zelfstandig is.

Waar een werknemer de aanwijzingen van zijn werkgever

opvolgt en zijn werkgever aansprakelijk is voor de gevolgen van onveilig werken, is de ZZP'er vrij in de wijze waarop hij zijn opdracht uitvoert en zelf aansprakelijk als het daarbij 'mis gaat'. De mate van vrijheid in het inrichten van zijn werkzaamheden wordt echter wel beperkt door een groot deel van de arbowetgeving dat op hem van toepassing is.

Arbobepalingen voor de ZZP'er

Voor de ZZP'er zijn in het kader van de Arbowet enkele algemene verplichtingen en enkele voorschriften van toepassing bij ernstige risico's. De algemene voorschriften kunnen als volgt worden samengevat:

- Gevaar voor derden moet voorkomen worden;
- Voor de eigen veiligheid en die van andere betrokken personen moet worden gezorgd door zich veilig en verantwoord te gedragen;
- Levensgevaar of ernstige schade aan de gezondheid moet worden vermeden.

Op zich geen wereldschokkende bepalingen en een kwestie van gezond verstand. Helaas weten we allemaal hoe het soms gaat als er haastige spoed in het spel is.

Aanvullende arbobepalingen

Er bestaan aanvullende voorschriften voor zelfstandigen die te maken hebben met ernstige risico's voor de gezondheid en veiligheid. Deze voorschriften moeten ervoor zorgen dat de zelfstandige en anderen in zijn omgeving niet worden blootgesteld aan werkgerelateerde risico's. De bepalingen omtrent ernstige risico's zijn ook voor werkgevers en werknemers van toepassing, zodat voor iedereen dezelfde spelregels gelden. Zeker op plaatsen waar alle groepen aanwezig zijn, denk bijvoorbeeld aan een bouwplaats, is dat wel zo duidelijk en veilig.

Bij de aanvullende voorschriften moet men denken aan eisen die aan de inrichting van arbeidsplaatsen worden gesteld en hoe men met arbeidsmiddelen of beschermingsmiddelen moet omgaan. Ook is beschreven hoe met lawaai op het werk omgegaan moet worden en zijn er regelingen voor het werken met gevaarlijke stoffen. We kunnen dus stellen dat een zelfstandige die als aannemer zijn brood verdient

aan meer regelingen gebonden is dan bijvoorbeeld een zelfstandig verzekeringsadviseur. In het Arbobesluit (artikel 9.5) staat beschreven welke artikelen van de Arbowet precies voor de zelfstandige van toepassing zijn.

Vreemd dat de arboregels voor fysieke belasting niet van toepassing zijn op de Zelfstandige Zonder Personeel.

Regels die niet gelden voor de ZZP'er

Er zijn ook een aantal verplichtingen vanuit de Arbowet waar de werkgever zich druk om moet maken, maar de Zelfstandige Zonder Personeel niet. Zo moet een werkgever zorgen voor een actuele Risico-inventarisatie & evaluatie. Die moet een overzicht van alle gezondheidsrisico's in het bedrijf bevatten, evenals een plan om deze risico's aan te pakken. Een andere regeling waar de werkgever zich om moet bekommeren is de verplichting tot het inschakelen van een preventiemedewerker. Voor iedere werkgever is deze deskundige medewerker verplicht, de zelfstandige zonder personeel mag het met gezond verstand oplossen. Een beleid voor psychosociale arbeidsbelasting hoeft de ZZP'er ook niet te ontwikkelen; hij zal zichzelf immers niet pesten of geweld aan doen, maar zouden de onderwerpen werkdruk en werkstress eigenlijk geen aandacht behoeven? Volgens het Arbobesluit niet.

Het is vreemd dat ook arboregels voor fysieke belasting niet van toepassing zijn op de Zelfstandige Zonder Personeel. Als voorbeeld nemen we u weer mee naar de bouwplaats waar de arboregels voor fysieke belasting dus alleen voor werknemers gelden. Hierdoor kan het voorkomen dat op één bouwplaats voor de ene persoon op dit punt de arboregels wel gelden en voor de ander niet. Uit een onderzoek dat de minister van Sociale Zaken hiernaar heeft laten verrichten, blijkt dat de fysieke belasting in de bouw hoog is en dat in bepaalde situaties de fysieke belasting van ZZP'ers hoger is dan die van werknemers. De oorzaak hiervan ligt logischerwijs in de afwijkende regelgeving.

Onveilig werken van de ZZP'er kan leiden tot uitval en daarmee tot een schadeclaim op de arbeidsongeschiktheidsverzekering.

De Crisis en uw rol

Er zijn steeds meer Zelfstandigen Zonder Personeel en er is steeds minder werk door de recessie. Het is voor de zelfstandige van groot belang om een goede concurrentiepositie te hebben. Maatregelen op het terrein van arbeidsomstandigheden kunnen dan een vervelende kostenpost zijn. Het is niet ondenkbaar dat als eerste beknibbeld wordt op de arbeidsomstandigheden, met onveilig werken als gevolg. Onveilig werken van de zelfstandig ondernemer kan leiden tot uitval en daarmee tot een schadeclaim op de private

arbeidsongeschiktheidsverzekering. De zelfstandige is immers hoofdzakelijk van deze verzekering afhankelijk waar het gaat om inkomensbescherming bij arbeidsongeschiktheid. De verzekeringsadviseur heeft een rol in deze kwestie. De zelfstandige is niet alleen gebaat bij een inkomensverzekering, maar zal ook op het gebied van preventie begeleid moeten worden. Voorkomen is in het belang van alle betrokkenen. Gelukkig besteden de arbeidsongeschiktheidsverzekeraars in toenemende mate aandacht aan preventie. Het is aan de adviseur om ook deze dienstverlening serieus aandacht te geven en zich niet te beperken tot het vergelijken van premies.

De zelfstandige die om welke reden dan ook geen arbeidsongeschiktheidsverzekering heeft afgesloten, kan ook worden geadviseerd. Zo zijn er inmiddels bedrijfsartsen die zich specialiseren op het terrein van de Zelfstandige Zonder Personeel.

Pak de handschoenen op, zodat ZZP niet een afkorting wordt van Zelfstandige Zonder Preventie!

Jeroen Vluggen

*De auteur is trainer/consultant bij Enkwest Opleiding
© Advies B.V. te Apeldoorn.*

